

ia parte activă la viața culturală și politică a țării, ridicându-se în scurt timp în fruntea poporului ceh. Au început să dețină primele locuri în domeniul științei, literaturii și învățămîntului. Din rîndurile lor au ieșit remarcabili oameni de stat. Continua însă să le fie străină arta militară. La sfîrșitul sec. al XV-lea și începutul sec. al XVI-lea, comunitatea avea un mare număr de membri și a găsit numeroși apărători în rîndurile nobilimii și aristocrației cehi din sferele influente. În anul 1494 s-a produs o sciziune prin care s-a despărțit aripa conservatoare, care respecta cu strictețe în continuare principiile lui Chelčicki, așa numita « Menša stránka » (Partea minoritară) de așa numita « Větsá stránka » (Partea majoritară). Frațiunea « Menša stránka » însă, care a fost în contradicție cu nevoile dezvoltării sociale, a dispărut după mai puțin de o jumătate de secol.

Comunitatea fraților cehi a fost persecutată și asuprită încă înainte de despărțirea ei oficială de kalixtini în anul 1467. Cele mai acerbe persecuții au avut loc în anul 1548, și în perioada care a urmat după bătălia de la Bialá Góra din anul 1620, cînd cehii și-au pierdut independența pentru 298 de ani. În ambele ocazii, polonezii au întins o mînă frățească celor persecutați. « Frații cehi — scrie Jan Amos Komenský în *Istoria comunității bisericești a fraților cehi* — neavînd către cine să se îndrepte decît tot spre polonezii care vorbeau aceeași limbă cu ei, au găsit într-adevăr azil în țara acestora.

Evenimentele care au făcut ca în anul 1548 o mare parte din frați să fie izgoniți, au fost următoarele: În deceniul al patrulea al secolului al XVI-lea, poporul ceh urmărea cu atenție lupta care se ducea în Germania între catolici și evangheliști. Statul ceh reformat a refuzat să dea ajutor militar lui Ferdinand I împotriva celor de aceeași religie cu cehii. Ferdinand, soțul Annei Jagiello după moartea lui Ludwik Jagiellończyk, a fost ales rege al Cehiei. În urma acestei nefericite alegeri, pe tronul Przemysliilor a ajuns dinastia Habsburgilor, care a consolidat orînduirea feudală pe pămîntul ceh și a apărât-o cu fermitate timp de cîteva secole.

În fruntea mișcării naționale îndreptate împotriva regelui, ca a celui mai înfocat adept al catolicilor, s-au situat în primul rînd cetățenii orașului Praga și cîțiva nobili cu influență printre care și membrii ai comunității fraților cehi. Aceștia au reușit în mare măsură să facă să se prăbușească planurile agresive ale lui Ferdinand. Atitudinea unitară a poporului ceh, care a reușit să-și apere cu succes drepturile sale, a fost totuși înfrîntă de către trădătorii care proveneau în primul rînd din sferele înalte ale nobililor feudali. După victoria de la Szmalkald, regele a folosit raporturile defavorabile existente între kalixtini și frații cehi, precum și atitudinea egoistă a majorității șleahței și a dat lovitură de mult plănuită fraților cehi care întrețineau vii legături cu dușmanii cei mai înverșunați ai lui Ferdinand, conducătorii germani ai partidului evanghelist. La 5 octombrie 1547 regele a emis un mandat împotriva pikharților, interzicînd orice fel de adunări ale fraților, îndeplinirea practicilor religioase și recomandînd convertirea fraților din comunitate la religia recunoscută de rege. În afară de aceasta, sursele cele mai importante ale comunității au ajuns în mîinile regelui, prin confiscarea pămîntului celor mai avuți membri ai comunității.

Ferdinand I a dat și un al doilea mandat, mai aspru, la 20 ianuarie 1548, prin care a poruncit ca toți clericii, conducătorii și învățătorii fraților cehi care ar încerca să organizeze slujbe, să fie dați pe mîna arhiducelui Ferdinand la palatul praghez. Regele a poruncit de asemenea respectarea tuturor decretelor date împotriva pikharților de către regele Wladyslaw Jagiellończyk și a decretului neaprobat de seim din anul 1507, în baza căruia toți pikharții care făceau parte din nobilime și burghezii erau condamnați la baniție.

Decretele regale erau îndeplinite în primul rînd pe acele teritorii, care, după confiscarea pămîntului de la domnii ce aparțineau comunității, li reveneau lui Ferdinand. Acolo s-au închis toate localurile de adunare, s-a confiscat averea fraților și mulți au fost arestați. Ultimatumul definitiv l-a dat arhiducele Ferdinand comunității la începutul lunii mai 1548. Toate persoanele care pînă la acea dată nu au trecut de partea catolicilor sau cel puțin de partea kalixtinilor, urmau să fie chemate în fața comisarilor regali și să se lepede de credința lor. Cine nu făcea acest lucru, trebuia ca în decurs de șase săptămîni să părăsească pămîntul regal împreună cu soția și copiii, sau să i se taie capul și să i se ia averea. Dar nici cele mai înfiorătoare pericole și represii n-au reușit să-i facă pe majoritatea fraților să trădeze religia părinților lor. Ei s-au pregătit să plece în Polonia frățească, unde sperau să găsească a doua patrie.

Dar aceștia nu au fost primii membri ai comunității pe teritoriul polonez. Chiar înainte de primul val de emigranți din 1548, existau fugi individuale ale fraților din Cehia spre Polonia. « Mulți frați care au părăsit Cehia din cauza «persecuțiilor, au venit în 1516 la Leszno » — scrie Jaroslaw Bidlo în lucrarea sa fundamentală intitulată *Comunitatea*